

Paplašina ticīgo pamattiesības, radot apstākļus konflikta eskalācijai

Jānis LASMANIS

Paplašinot ticīgo pamattiesības, Satversmes tiesa dāvājusi iespēju vienas konfesijas ietvaros dibināt vairākas baznīcas ar tām piekritošajām privilēģijām, piemēram, klosteru veidošanu. Vienlaikus tiesas lēmums dāvājis iespēju savstarpēji konfliktējošajām Latvijas Evaņģēliski luteriskajai baznīcai un Latvijas Evaņģēliski luteriskās baznīcas ārpus Latvijas nošķirt savu darbību un turpināt praktizēt saskaņā ar savu tradīciju.

Jautājums par Reliģisko organizāciju likumā iekļautajiem ierobežojumiem dibināt baznīcas Satversmes tiesā nonāca no Augstākās tiesas, kurā Latvijas Pareizticīgā autonomā baznīca apstrīdēja Uzņēmumu reģistra atteikumu to reģistrēt. Procesa gaitā Augstākā tiesa konstatēja, ka šī ir Satversmes tiesas kompetence.

Autonomo pareizticīgo vēlmē legītimizēties kā baznīcai, kas nav mazinājusies vairākus gadus, sabiedrības uzmanības centrā tā arī nenonāca, bet to iniciatīvas rezultātā Satversmes tiesas rōkas nonākusi lieta radīja īstu eksploziju.

Protī, Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca (LELB), precīzi prognozējot Satversmes tiesas lēmumu, vēlējās panākt, lai Saeima LELB likumā cita starpā iekļautu preambulu, kas noteiktu,

ka LELB nepārtraukti pastāvējusi no tās satversmes pieņemšanas 1928. gadā līdz pat neatkarības atgūšanai un ir vienīgā mantiniece starpkaru periodā dibinātajai baznīcai.

Iniciatīva nebija pieņemama trimdā dibinātajam LELB atzaram – Latvijas Evaņģēliski luteriskajai baznīcai ārpus Latvijas (LELBĀL), kura uzstāj, ka LELB nevar uzurpēt starpkaru periodā dibinātās LELB vienīgās mantinieces tiesības. Valsts izpratnē LELBĀL Latvijā neeksistē, jo nav reģistrēta, un abu luterisko baznīcu strīdu tā uzskata par baznīcas iekšējo lietu.

Savukārt jaunas mēles izvīzīja strīdnieku noraidītu versiju, ka ķīvēšanās patiesībā ir par īpašumiem, kurus, stājoties spēkā Satversmes tiesas spriedumam, LELBĀL varētu censties atgūt no LELB nu jau kā

pilntiesīga un ar LELB nesaistīta baznīca. To netieši apliecina arī LELBĀL publiski paustais, ka tā nepretendēs uz likumīgiem LELB īpašumiem. Protī, uz LELB īpašumiem, kas LELBĀL izpratnē nav likumīgi iegūti, tā tomēr varētu pretendēt, par spīti tam, ka gan starpkaru likumos, gan pašlaik spēkā esošajos atrunāts, ka, likvidējoties evaņģēliski luteriskai draudzei (draudzes locekļiem izstājoties no draudzes), tās īpašums nonāk LELB rīcībā.

Tādēļ var pieņemt, ka Satversmes tiesas spriedums ļauj LELBĀL apliecināt, ka tās uzturētais strīds nav par īpašumiem, bet par ideoloģiskas dabas jautājumiem, piemēram, LELB neakceptētā sieviešu ordinēšana un liberālā attieksme pret seksuālajām minoritātēm. LELBĀL nu ir tiesīga dibināt savu baznīcu un praktizēt tās ikdienu saskaņā ar trimdā gūtajām tradīcijām, ļaujot savai *mātes baznīcai* iet savu ceļu.

Tāču tā, visticamāk, nenotiks, jo Satversmes tiesa saglabājusi ekskluzīvās LELB un Latvijas pareizticīgās baznīcas tiesības uz laulāšanu, kapelānu dienestu un reliģijas mācību skolās, kas varētu būt vēl viens nenorijams krupis LELBĀL. ■